ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

Кафедра менеджменту

Затверджую
Проректор з навчальної роботи
А.М. Фесенко

„____„_____2005 р.

Робоча навчальна програма дисципліни
„Менеджмент організацій„
(назва дисципліни)

для напрямків підготовки (спеціальностей)
„7.050201 „Менеджмент організацій”„
(шифр, напрямків, спеціальностей)

Ухвалено методичною комісією факультету
ІЕФ
(назва факультету)

Протокол № від __

Голова МК

_____
(підпис, ініціали, прізвище)

Програму рекомендовано кафедрою

_____
(протокол №, дата)

Завідувач кафедри

менеджменту
(назва кафедри)

Краматорськ, 2005

І. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Предметом курсу „Менеджмент організацій” є інтегрована сукупність управлінських відносин у підсистемах організації, її стосунки із зовнішнім середовищем.

Дизайн курсу реалізується переважно у розрахунку на технологію його самостійного вивчення та сприйняття крізь призму практики під керівництвом викладача-консультанта. Це означає, що студент має головним чином самостійно вивчити програмний матеріал, адаптувати його до себе, здійснити трансфер засвоєних знань до конкретної ситуації на базі практики та зробити відповідні висновки. Звичайно, програмний матеріал курсу не може ознайомити з усіма можливими конкретними умовами, рішеннями і діями по управлінню організацією. Сприйняття теоретичних положень курсу через практику конкретної фірми дозволяє заповнити цю прогалину.

Курс “Менеджмент організацій” орієнтований на створення можливостей оволодіння і використання основних методів, механізмів та інструментів управління сучасними організаціями, спрямований на конкретизацію, розширення та поглиблення знань, вмінь та навичок, що придбані в процесі вивчення попередніх курсів за напрямком “Менеджмент”.

В структурно-логічній схемі курс “Менеджмент організацій” тісно пов′язаний з курсами “Основи менеджменту”, “Операційний менеджмент”, “Основи маркетингу”, “Фінансовий менеджмент”, “Стратегічний менеджмент” та “Корпоративний менеджмент”.

Курс „Менеджмент організацій” входить до циклу природно-наукової, загально-освітньої та професійної підготовки.

II. РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Триместр	Всього	Розподіл за семестрами та видами занять								Семестрова атестація
		Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Комп'ютерні практики	Контрольні роботи	СРС		
								Всього	У тому числі на виконання ІСЗ	
13	108	28	14	-	-	-	6	66	18	іспит

III. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення курсу "Менеджмент організацій" - формування системного мислення та комплексу спеціальних знань і вмінь з управління функціональними підсистемами та елементами внутрішнього середовища організації на всіх стадіях її життєвого циклу.

Після вивчення цього курсу студенти повинні володіти спеціальними знаннями та практичними навичками реалізації виробничої, маркетингової, збутової, фінансової та інших основних функцій управління організаціями з урахуванням етапу її розвитку.

Перелічені цілі визначають і завдання курсу:

- визначити особливості управління організаціями різних форм власності та організаційно-правових форм;
- розкрити характерні риси менеджменту організацій в залежності від етапу її життєвого циклу;
- розкрити особливості управління функціональними підсистемами та внутрішніми елементами організації;
- ідентифікувати інструменти раціональної реалізації кожної функції;
- охарактеризувати підходи та методи удосконалення управління організацією.

IV. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

IV.1. РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

Найменування розділів, тем	Розподіл за семестрами та видами занять						
	Всього	Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Комп'ютерні практики	СРС
РОЗДІЛ 1. Специфіка менеджменту організацій на різних етапах життєвого циклу							
Тема 1.1. Системна модель управління організацією	3	1					2
Тема 1.2. Аналіз організаційної побудови господарського механізму держави.	3	1					2
Тема 1.3. Заснування й діяльність підприємств та їх об′єднань	4	1	1				2
Тема 1.4. Аналіз та проектування організаційних структур підприємств.	3	1					2
Тема 1.5. Кризові явища як фаза життєвого циклу організації.	6	2	2				2
Контрольна робота з розділу 1 (проводиться на практичному занятті)	6		2				4
РОЗДІЛ 2. Управління функціональними підсистемами організації							
Тема 2.1. Управління маркетинговою діяльністю організації.	4	2					2
Тема 2.2. Галузеві особливості виробничого менеджменту.	6	2	2				2
Тема 2.3. Управління	3	1					2

матеріально-технічною підсистемою підприємства.							
Тема 2.4. Управління комерційною діяльністю підприємств і організацій.	3	1					2
Тема 2.5. Управління соціально-психологічною підсистемою організації	5	2	1				2
Тема 2.6. Управління фінансово-економічною підсистемою.	5	2	1				2
Контрольна робота з розділу 2 (проводиться на практичному занятті)	6		2				4
РОЗДІЛ 3. Забезпечення ефективності менеджменту й управління розвитком організації.							
Тема 3.1. Ефективність управління організацією.	4	2					2
Тема 3.2. Управління конкурентоспроможністю організації.	4	2					2
Тема 3.3. Управління ризикозахищеністю підприємства.	3	1					2
Тема 3.4. Діагностика управління	3	1					2
Тема 3.5. Організаційний розвиток. Управління змінами в організації.	6	2	2				2
Тема 3.6. Підприємницький менеджмент	3	1					2
Тема 3.7. Основи корпоративного менеджменту.	4	1	1				2
Колоквіум з розділу 3 (проводиться на лекційному занятті)	4	2					2
Підготовка до екзамену	20						20
Всього	108	28	14	-	-	-	66

IV.2. ЛЕКЦІЇ

РОЗДІЛ 1. Специфіка менеджменту організацій на різних етапах життєвого циклу

Лекція 1.

Тема 1.1. Системна модель управління організацією

1.1.1. Сутнісна характеристика системи управління організацією.

Організація як відкрита система. Взаємодія організації із зовнішнім середовищем. Основні підсистеми організації: технічна, технологічна, організаційна, економічна, соціально-психологічна. Основні складові системи управління організацією та їх взаємозв′язок. Учасники діяльності організації, збалансування їх інтересів.

1.1.2. Головні положення сучасної парадігми управління організаціями

Принципи нової управлінської парадігми: принцип системності, принцип адаптованості. Особливості організаційної поведінки комерційних та некомерційних організацій на ринку. Прирослий стиль поведінки. Підприємницький стиль поведінки. Характерні риси організацій, що дотримуються прирослої чи підприємницької поведінки.

1.1.3. Моделі організацій як об′єктів управління

Моделі організації: сутність та значення. Модель механістичної конструкції організації. Модель організації як колективу, сформованого за принципом розподілу праці. Модель організації як складної ієрархічної системи, що взаємодії з оточенням. Модель організації, що реалізує концепцію зацікавлених груп.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.

Рекомендована література [1,2,13]

Лекція 2.

Тема 1.2. Аналіз організаційної побудови господарського механізму держави.

1.2.1. Роль великих підприємств в сучасній економіці.

Корпоратизація економіки. Напрямки структурної перебудови: формування наукових центрів (технопарків), створення трансрегіональних і транснаціональних корпорацій, створення структур регіональної кооперації.

1.2.2. Місце малого й середнього бізнесу.

Значення і задачі малого й середнього бізнесу. Світовий досвід функціонування малого й середнього бізнесу. Економічна діяльність. Державна підтримка. Проблеми малого бізнесу в Україні.

1.2.3. Інфраструктура економіки.

Банківські, консалтингові, фінансові та ін. компанії як гаранти ефективної діяльності основних структурних ланок економіки. Взаємодія підприємства з банками (розрахунково-касове обслуговування, кредитування, валютні, лізингові, факторингові, трастові операції). Взаємодія підприємства з біржами (особливості

біржової торгівлі, види біржових угод, фондові біржі). Роль страхових організацій в діяльності підприємств (принципи страхування, види страхування)

1.2.4. Державні структури.

Регулююча, контролююча і спрямовуюча діяльність державних установ.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.

Рекомендована література [19, 20]

Лекція 3.

Тема 1.3. Заснування й діяльність підприємств та їх об′єднань

1.3.1. Менеджерський підхід до заснування підприємств і організацій.

Світовий досвід заснування організацій і формування її внутрішнього середовища. Менеджерський підхід до формування внутрішнього середовища організації й аналізу зовнішнього оточення бізнесу. Формула створення організації з урахуванням вимог менеджменту: ідея, ресурси, довіра, гарантії, ризик, прибуток. Формування внутрішнього середовища організації. Аналіз зовнішнього середовища.

1.3.2. Створення самокерованої організації.

Самокерована організація. Етапи створення самокерованої організації на базі системного підходу. Загальні закони організації.

1.3.3. Масштаб підприємства та фактори, що його зумовлюють.

Масштаб підприємства. Фактори, що визначають розмір підприємства. Ефект масштабу діяльності.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.

Рекомендована література [1, 2, 13, 17]

Лекція 4.

Тема 1.4. Аналіз та проектування організаційних структур підприємств.

1.4.1. Аналіз та проектування організаційної структури підприємства.

Формальні й неформальні організаційні структури, їх роль в процесі реалізації стратегії підприємства. Традиційні ієрархічні і органічні організаційні структури.

1.4.2. Вплив архетипу на характер діяльності й розвитку організації.

Формування ефективного бізнесу. Вертикальні й горизонтальні організаційні структури. Заходи щодо оптимізації структури управління організацією (делегування компетенції, побудова горизонтальних структур, введення системи управління проектами, введення стимулюючої оплати праці, надання економічних прав підрозділам).

1.4.3. Перепроектування підприємств.

Основні підходи до перепроектування організації. Зменшення кількості рівнів управління. Елементи організації, що визначають характер перепроектування. Реорганізація. Реінжиніринг як радикальний метод перепроектування організації.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.

Рекомендована література [7, 8, 10].

Лекція 5.

Тема 1.5. Кризові явища як фаза життєвого циклу організації.

1.5.1. Сутність, основні ознаки та джерела виникнення кризових ситуацій.

Поняття кризи на підприємстві. Зовнішні та внутрішні причини виникнення кризи. Сутність і умови застосування антикризового управління організацією. Методи антикризового управління: стратегічні, оперативні, державна підтримка, ліквідація. Джерела стабілізації підприємства.

1.5.2. Методи стратегічного антикризового управління організацією.

Діагностика фінансового стану і оцінка перспектив розвитку бізнесу підприємства. Розробка антикризової маркетингової стратегії. Розробка антикризової інвестиційної політики. Організаційно-виробничий менеджмент кризових підприємств. Управління персоналом кризового підприємства.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.

Рекомендована література [12, 21].

Лекція 6.

Тема 1.5. Кризові явища як фаза життєвого циклу організації.

1.5.3. Методи тактичного антикризового управління організацією.

Захисні методи антикризового управління (скорочення витрат, закриття підрозділів, скорочення персоналу, виробництва і збуту). Наступальні методи антикризового управління (проведення активних маркетингових досліджень, встановлення високих цін на продукцію, використання внутрішніх резервів, здійснення модернізації, удосконалення управління).

1.5.4. Роль держави у стабілізації фінансового стану підприємства.

Пряме бюджетне фінансування, що повертається (бюджетні займи) і що не повертається (субсидії, дотації, повний чи частковий викуп акцій державою).

Непрямі форми державного впливу (тимчасове недотримання антимонопольного законодавства, фіскальні заходи, сприятлива амортизаційна політика)

1.5.5. Банкрутство і ліквідація підприємств.

Санація. Банкрутство. Юридичні аспекти процедури банкрутства. Процедура ліквідації підприємства.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.

Рекомендована література [12, 21]

РОЗДІЛ 2. Управління функціональними підсистемами організації

Лекція 7.

Тема 2.1. Управління маркетинговою діяльністю організації.

2.1.1. Значення та зміст маркетингової діяльності.

Типи маркетингової філософії. Фактори, що обумовлюють специфіку маркетингової діяльності різних організацій (кадровий і матеріальний потенціал; обсяги та характер діяльності; асортимент; конкуренція; швидкість реакції на зміни; можливість задовольняти індивідуальні потреби споживачів). Основні складові маркетингової діяльності організації.

2.1.2. Організація роботи з дослідження ринку фірми.

Сутність та цілі маркетингових досліджень. Типові підходи до організації досліджень ринку, їх переваги та недоліки. Основні механізми та інструменти дослідження ринку. Головні напрямки маркетингових досліджень ринку, їх мета та результати.

2.1.3. Особливості розробки комплексу маркетингу.

Вибір стратегії маркетингу. Процедура та специфіка прийняття рішень щодо вибору каналів збуту продукції. Задачі та особливості ціноутворення. Методи розрахунків ціни на продукцію виробничого підприємства. Визначення ціни у сфері послуг. Ціноутворення у сфері оптової та роздрібної торгівлі. Цінова стратегія і цінова тактика організації. Реклама: особливості і цілі. Сучасні популярні методи, засоби і форми стимулювання збуту.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.

Рекомендована література [3, 6].

Лекція 8.

Тема 2.1. Управління маркетинговою діяльністю організації

2.1.4. Організація і контроль маркетингової діяльності організації.

Основні принципи побудови служби маркетингу. Використання зовнішньої допомоги. Підходи до винагородження співробітників служби маркетингу. Організація обліку маркетингових витрат. Оцінка ефективності маркетингової діяльності організації.

Тема 2.2. Галузеві особливості виробничого менеджменту.

2.2.1. Сутність управління операційною функцією організації.

Основні складові системи управління виробничою функцією підприємства. Моделі взаємодії операційної системи з зовнішнім середовищем. Функції управління виробничою системою підприємства. Стратегічні рішення менеджера щодо виробничої діяльності. Особливості організації операційної діяльності на виробничому підприємстві та у сервісному бізнесі.

2.2.2. Управління підсистемою забезпечення виробництва.

Організація технічної підготовки виробництва на підприємстві. Особливості організації системи технічного обслуговування (ремонтна, інструментальна, енергетична, транспортна та складська служби).

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [3, 5, 6, 16]

Лекція 9.

Тема 2.2. Галузеві особливості виробничого менеджменту.

2.2.3. Управління переробною підсистемою підприємства.

Складові переробної підсистеми (технологічні процеси; технічна база виробництва; виробничі приміщення та їх планування; маршрутно-технологічні карти). Гнучкість як основний принцип організації виробничого процесу. Типи виробництва та методи організації виробничих процесів. Управління переробною підсистемою підприємств. Особливості побудови підсистеми контролю і управління якістю продукції.

2.2.4. Особливості планування та контролю виробничої діяльності організації.

Стратегії планування виробничої діяльності підприємства. Реалізація функції оперативного управління (календарного планування; диспетчеризації виробництва; контролю термінів виконання виробничих завдань).

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [3, 5, 16]

Лекція 10.

Тема 2.3. Управління матеріально-технічною підсистемою підприємства.

2.3.1. Управління закупівельною діяльністю.

Цілі закупівельної діяльності. Зміст діяльності з матеріально-технічного постачання. Основні принципи закупівлі. Закупівельний цикл: визначення потреб у матеріально-технічних ресурсах; визначення обсягів закупки; вибір постачальників; аналіз умов поставки; укладання угоди. Облік закупівлі. Особливості закупівель на контрактних умовах. Оцінка ефективності закупівельної діяльності.

2.3.2. Управління запасами.

Функції управління запасами на підприємстві. Прогнозування та контроль матеріально-технічних запасів. Конфлікт інтересів в управлінні запасами. Аналіз товарного обороту. Інвентаризація наявних запасів. Вибір системи управління запасами на виробничому підприємстві. Специфіка управління запасами в оптовій та роздрібній торгівлі.

2.3.4. Оцінка ефективності управління запасами.

Склад витрат на закупівлю та зберігання товарно-матеріальних запасів. Альтернативні витрати. Витрати внаслідок нестачі запасів. Методи оцінки ефективності управління запасами на підприємстві.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [3, 5, 16]

Лекція 11.

Тема 2.4. Управління комерційною діяльністю підприємств і організацій.

2.4.1.Комерційне підприємництво.

Сутність та сфера комерційного підприємництва. Товарні біржі й торгові організації. Операції з купівлі-продажу товарів та послуг. Програма комерційної угоди.

2.4.2. Зміст і місце комерційної функції в системі управління підприємством.

Види комерційної діяльності промислового підприємства. Функції підрозділу, що займається комерційною діяльністю.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [3, 9, 20].

Лекція 12.

Тема 2.5. Управління соціально-психологічною підсистемою організації

2.5.1. Сутнісна характеристика процесів управління персоналом в сучасній організації.

Принципи побудови системи управління персоналом. Функціональні підсистеми управління персоналом. Кадрова політика підприємства.

2.5.2. Процедури формування персоналу підприємства.

Оцінка потреб фірми у персоналі. Методи оцінки потреб. Аналіз змісту і обсягів робіт в організації, складання посадових інструкцій та кваліфікаційних характеристик. Визначення критеріїв підбору кадрів. Джерела і методи пошуку кандидатів на вакантні посади. Методи та процедури відбору кадрів. Порядок проведення співбесіди з кандидатом на посаду. Укладання угоди з найманим робітником. Орієнтація і адаптація. Типові форми і методи навчання кадрів.

2.5.3. Оцінка результатів діяльності робітників.

Цілі оцінки результатів діяльності робітників малої фірми (адміністративна, інформаційна, мотиваційна). Специфіка оцінки діяльності різних категорій персоналу (керівників, спеціалістів, робітників). Методи і форми оцінки. Критерії та показники оцінки діяльності. Застосування балової оцінки. Оцінка ділових якостей, складності функцій та результатів діяльності керівників. Заходи профілактики та усунення помилок.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [3, 13, 14].

Лекція 13.

Тема 2.5. Управління соціально-психологічною підсистемою організації

2.5.4. Формування системи винагородження персоналу фірми.

Цілі формування системи винагородження праці. Сутнісна характеристика основних складових системи винагородження: заробітна плата, оклад; стимулювання досягнення певного рівня ефективності або прибутковості (премії і комісійні; участь у прибутках; оплата кваліфікації); додаткові виплати та пільги (пільги керівникам; програми страхування; пенсійні програми).

2.5.5. Управління змінами статусу робітників фірми.

Підвищення у посаді і переведення на іншу роботу. Типові проблеми підвищення у посаді робітників підприємства. Методи стимулювання талановитих робітників фірми без підвищення у посаді. Звільнення робітників фірми. Методи вирішення проблем звільнення на підприємствах: "наймання за вільним контрактом"; наймання з випробувальним терміном; використання сумісництва; "відкуп".

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.

Рекомендована література [3, 13, 14]

Лекція 14.

Тема 2.6. Управління фінансово-економічною підсистемою.

2.6.1. Фінансовий менеджмент як основа економічного управління організацією.

Сутність фінансів організації. Зміст і принципи стратегічного фінансового менеджменту (здійснення всіх видів фінансового планування, формування великих стратегічних резервів, безперечне виконання фінансових обов′язків перед партнерами, раціональність використання прибутку). Організаційні принципи фінансового менеджменту (принципи повної самостійності, відповідальності за результати господарської діяльності, фінансового планування, формування фінансових поточних резервів, фінансової дисципліни, самоокупності фірми, поділення засобів на особисті і позикові, розмежування основної й інвестиційної діяльності організації). Функції фінансового менеджменту (планування, прогнозування, організація, регулювання, координування, стимулювання, контроль).

2.6.2. Вибір джерел фінансування діяльності організації.

Фактори та засоби підвищення "цінності фірми": вибір правильних джерел фінансування діяльності фірми; залучення активів, які створюють доход, більший за вартість їх придбання; оптимізація структури капіталу у середині фірми. Джерела внутрішнього фінансування: переваги, недоліки, обмеженість. Джерела короткострокового і довгострокового фінансування діяльності фірми.

2.6.3. Управління доходами і прибутком підприємства.

Прибуток підприємства та фактори, що впливають на його розмір. Склад і структура витрат на виробництво і реалізацію продукції. склад валового прибутку організації. Визначення планового прибутку (метод прямого розрахунку, аналітичний метод, укрупнений підхід до максимізації прибутку). Розподілення прибутку.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [3, 10, 15, 18]

Лекція 15.

Тема 2.6. Управління фінансово-економічною підсистемою.

2.6.4. Управління обіговими коштами організації.

Принципи організації обігових коштів організації (склад і розміщення обігових коштів, організація нормування обігових коштів). Економічна ефективність використання обігових коштів.

2.6.5. Організація фінансового планування.

Мета і задачі фінансового планування. Методи прогнозування документів фінансової звітності. Сутнісна характеристика та основні етапи методу процентного відношення до обсягів продажу. Обчислення потреб фірми у додатковому капіталі за методом співвідношення між обсягами продажу і потребами в капіталі. "Проста формула прогнозування". Характер залежності фінансових потреб фірми від обсягів продажу. Фактори, що впливають на потреби фірми у фінансуванні. Використання методу лінійної регресії та методу "підвищення завантаження устаткування" для визначення потреб фірми у фінансових ресурсах.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [3, 10, 15, 18]

РОЗДІЛ 3. Забезпечення ефективності менеджменту й управління розвитком організації.

Тема 3.1. Ефективність управління організацією.

3.1.1. Ефективність в системі управління розвитком організації.

Економічний зміст ефективності. Фактори економічної ефективності. Поняття нормального функціонування підприємства. Ефективність та сфера інтересів підприємства. Економічна, соціальна, технічна й екологічна ефективність управління організацією.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [4, 10, 21]

Лекція 16.

Тема 3.1. Ефективність управління організацією.

3.1.2. Цільові програми управління продуктивністю та розвитком.

Сутність програмно-цільового методу управління. Принципи економічного управління підприємством через цілі. Причини недостатньої ефективності. Цільовий результат.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [4, 10, 21]

Тема 3.2. Управління конкурентоспроможністю організації.

3.2.1. Сутність та фактори конкурентоспроможності організації.

Поняття конкурентоспроможності. Види конкуренції. Визначення конкурентних позицій організації на ринку. Ступінь впливовості конкурентних сил.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [10, 15]

Лекція 17.

Тема 3.2. Управління конкурентоспроможністю організації.

3.2.2. Умови забезпечення конкурентоспроможності.

Ключові фактори успіху. Моніторинг конкурентів. Робота зі споживачами.

3.2.3. Антимонопольне управління в організації.

Ознаки підприємства-монополіста. Недобросовісна конкуренція: ознаки та підходи запобігання. Антимонопольний комітет України.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [10, 15]

Лекція 18.

Тема 3.3. Управління ризикозахищеністю підприємства.

3.3.1. Поняття ділового ризику.

Підходи до визначення поняття “ризик”. Види ризику. Функції ризику (стимулююча, захисна). Характерні риси ризику.

3.3.2. Концепція управління ризиком.

Показники ризику та методи його оцінки. Складові управління ризиком організації: форми управління ризиком, принципи, інструменти й елементи управління. Ризик-менеджмент. Трьохетапний підхід до управління ризиком. Прийоми мінімізації ризику.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [11]

Лекція 19.

Тема 3.4. Діагностика управління

3.4.1. Сутність організаційної діагностики.

Поняття та методи організаційної діагностики: спостереження, інтерв′юрування, вивчення документів. Методи аналізу результатів діагностики: STEP-аналіз, “п′ять сил” М.Портера, SWOT-аналіз.

3.4.2. Організаційні інтервенції.

Поняття про організаційні інтервенції. Типологія інтервенцій. Розробка стратегії інтервенцій. Приклади: аналіз поля сил, метод VOCATE, метод дослідження дією. Аналіз результатів інтервенцій.

3.4.3. Управлінське консультування.

Процесне, експертне й навчальне консультування. Т-образна модель консультування. Етапи консультаційного проекту: перший контакт, підготовка, пропозиція, укладання угоди, організаційна діагностика, надання результатів організаційної діагностики, розробки стратегії організаційних інтервенцій, здійснення інтервенцій, аналіз отриманих результатів і зворотній зв′язок. Проблема консультант-клієнтських відносин. Взаємна відповідальність консультанта і клієнта. Етика управлінського консалтінгу.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.

Рекомендована література [4, 20]

Лекція 20.

Тема 3.5. Організаційний розвиток. Управління змінами в організації.

3.5.1. Системно-еволюційна теорія організацій.

Закономірності розвитку організацій. Модель організації, що розвивається. Фази розвитку організації: піонерна, диференційна, інтеграційна, асоціативна.

3.5.2. Організація, що навчається (learning organization)

Організаційний розвиток і організація, що навчається. Подвійна петля навчання К.Арджириса. Характеристики організації, що навчається.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.

Рекомендована література [14, 21]

Лекція 21.

Тема 3.5. Організаційний розвиток. Управління змінами в організації.

3.5.3. Управління змінами в організації.

Поняття про управління змінами. Типові помилки при реалізації змін. Модель організаційних змін К.Левіна: розмороження – рух – замороження. Джерела опору змінам та методи їх усунення. Області організаційних змін: стратегія, структура, технологія, персонал. Системність при реалізації змін. лідерство в управлінні

змінами. Завдання лідера на різних стадіях організаційних змін. Приклади ефективного лідерства при проведенні організаційних змін.

Тема 3.6. Підприємницький менеджмент

Структура категорії “підприємництво”. Види й форми підприємницької діяльності (виробнича, комерційна, фінансова, консультативна). Організація і вибір області підприємництва. Визначення ринку для майбутньої справи. Фінансування підприємницької справи. Функціональні проблеми підприємництва.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [14, 21; 10, 19, 20]

Лекція 22.

Тема 3.7. Основи корпоративного менеджменту.

3.7.1. Акціонерне товариство як найбільш розповсюджена форма організації підприємницької діяльності.

Акціонерне товариство як об'єкт управління. Нормативно-правова база та процедура створення і діяльності корпорацій (акціонерних товариств). Основні вимоги до установчих документів та внутрішніх положень акціонерних товариств. Захист прав власників (в тому числі держави) в процесі діяльності (функціонування) акціонерних товариств. Цілі та стратегії розвитку акціонерних товариств.

3.7.2. Корпоративна культура як основний елемент формування внутрішнього середовища АТ.

Особливості, основні складові і різновиди корпоративних культур (сильна та слабка, слаборозвинута та нездорова). Функції корпоративної культури: самоідентифікація організації, джерело “здорового глузду”, джерело колективної відданості справі, збереження соціальної стабільності. Залежність корпоративної культури від наявної політики і обраної корпоративної стратегії. Втілення етики бізнесу і підприємництва при реалізації корпоративного управління в акціонерних товариствах. Корпоративні цінності. Методи діагностики корпоративної культури. Проблеми формування корпоративної культури та управління нею.

3.7.3. Поняття про імідж. Імідж організації та імідж в роботі менеджера.

Імідж організації як засіб ефективного впливу на споживачів. Імідж ділової людини. Типова зовнішня характеристика іміджу менеджера. Фактори внутрішнього та зовнішнього середовища, що впливають на сприйняття іміджу.

Викладання лекції супроводжується використанням графопроектору й слайдів.
Рекомендована література [7, 8]

IV.3. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичне заняття 1.

Поточний контроль за темами 1.1-1.3. Аналіз ситуаційних завдань “Визначення цілей організації”

Практичне заняття 2.

Поточний контроль за темами 1.4-1.5

Практичне заняття 3.

Контрольна робота за розділом 1 “Специфіка менеджменту організацій на різних етапах життєвого циклу”

Практичне заняття 4.

Поточний контроль за темами 2.1-2.3. Розв′язання задач за темами

Практичне заняття 5.

Поточний контроль за темами 2.4-2.6. Розв′язання задач за темами

Практичне заняття 6.

Контрольна робота за розділом 2 “Управління функціональними підсистемами організації”

Практичне заняття 7.

Поточний контроль за темами 3.1-3.3. Розв′язання задач за темами

IV.4. КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Дизайн курсу передбачає проведення 2-х контрольних робіт за матеріалами лекційних занять та вивчення літературних джерел.

Контрольна робота №1 виконується за розділом 1 “Специфіка менеджменту організацій на різних етапах життєвого циклу”. Мета контрольної роботи: закріплення знань і вмінь з аналізу та управління елементами внутрішнього середовища організації на всіх стадіях її життєвого циклу.

Контрольна робота включає розглядання теоретичних питаннь, відповіді на тестові завдання та аналіз ситуації або розрахункову задачу. Варіанти завдань контрольної роботи наведені у додатку А.

Контрольна робота №2 виконується за розділом 2 “Управління функціональними підсистемами організації”. Мета контрольної роботи: закріплення й контроль спеціальних знань та практичних навичок реалізації виробничої, маркетингової, збутової, фінансової та інших основних функцій управління організаціями.

Контрольна робота включає розглядання теоретичних питаннь, відповіді на тестові завдання та розрахункову задачу. Варіанти завдань контрольної роботи наведені у додатку Б.

V. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Курс “Менеджмент організацій” орієнтований на створення можливостей оволодіння і використання основних методів, механізмів та інструментів управління різними організаціями, але пропонує для його вивчення значний перелік джерел інформації. Отже, створюються умови для подальшої творчої самостійної роботи щодо конкретизації, розширення та поглиблення відповідних знань, вмінь та навичок на базі вивчення матеріалу додаткової літератури (див.пункт VI).

Поточне оцінювання знань студентів відбувається відповідно до системи оцінювання знань, прийнятої в ДДМА, через виконання контрольних завдань на практичних та лекційних заняттях.

Підсумкове оцінювання знань студентів з дисципліни “Менеджмент організацій” здійснюється в межах екзаменаційної сесії. До сесії не допускаються студенти, які не виконали обов’язкових завдань. Недопущення студента до екзаменаційної сесії вважається академічною заборгованістю. Академічною заборгованістю є також неявка студента на іспит за розкладом.

Екзамен проводиться в усній формі за розкладом, який доводиться до студентів за місяць до початку екзаменаційної сесії.

Змістовно-методичне забезпечення письмового іспиту з дисципліни “Менеджмент організацій” здійснює кафедра менеджменту ДДМА. Екзаменаційні завдання іспиту складаються на основі затвердженої програми курсу “Менеджмент організацій”. Структурно екзаменаційний білет складається чотирьох завдань, які включають:

1) теоретичне запитання за програмою курсу;
2) теоретичне запитання за програмою курсу;
3) шість тестових завдань;
4) ситуаційну або розрахункову задачу.

VI. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Основна література

1. Закон України “Про підприємництво” / Відомості Верховної Ради України, 1991. - №14.
2. Закон України “Про підприємства в Україні” / Відомості Верховної Ради України, 1991. - №20.
3. Акбердин Р.З., Кибанов А.Я. Совершенствование структуры, функций и экономических взаимоотношений управленческих подразделений предприятий при формах хозяйствования: Уч. пособие. – М.: ГАУ, 1993.
4. Жданов С.А. Механизмы экономического управления предприятием: Учебное пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 318с.

5. Казанцев А.К., Серова Л.С. Основы производственного менеджмента: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 348с. – (Серия «Высшее образование»).
6. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент / Пер. с англ. под ред. Л.А.Волковой, Ю.Н.Каптуревского. – СПб.: Питер, 2002. – 752 с.: ил. – (Серия «Теория и практика менеджмента»).
7. Круглова И.Ю., Круглов М.И. Стратегический менеджмент. Учебник для вузов. – М.: Издательство РДЛ, 2003. – 464с.
8. Панов А.И. Стратегический менеджмент: Учебное пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 240с.
9. Панкратов Ф.Г. Коммерческая деятельность: Учебник для вузов / Ф.Г.Панкратов, Т.К.Серегина. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Маркетинг, 2002. – 580с.
10. Раицкий К.А. Экономика предприятия: Учебник для вузов. – 3-е изд. перераб. и доп. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2002. – 1012с.
11. Станиславчик Е.Н. Риск-менеджмент на предприятии. Теория и практика. – М.: «Ось-89», 2002. – 80с.
12. Теория и практика антикризисного управления: Учебник для вузов / Г.З. Базаров, С.Г. Беляев, Л.П. Белых и др.; Под ред. С.Г. Беляева и В.И. Кошкина. – М.; Закон и право, ЮНИТИ, 1996. – 469с.
13. Управление организацией: Учебник / Под ред. А.Г.Поршнева, З.П.Румянцевой, Н.А.Саломатина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 669с.
14. Управление персоналом: Учебник для вузов / Под ред. Т.Ю.Базарова, Б.Л.Еремина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 560с.
15. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент. – М.: Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2002. – 892с.
16. Фатхутдинов Р.А. Производственный менеджмент: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2002. – 472с.
17. Федцов В.Г., Федцов В.В. Менеджмент в предпринимательской деятельности: Учебное пособие. – М.: Издательство РДЛ, 2003. –256с.
18. Финансы. Учебник. Издание второе, переработанное и дополненное. / Под ред. проф. В.В.Ковалева. – М.: ООО «ТК Велби», 2003. – 512с.
19. Экономика предприятия: Учебник / Под ред. Н.А.Сафронова. – М.: Юристъ, 2002. – 608с.
20. Экономика предприятия: Учебное пособие для вузов / Под ред. проф. В.Я.Горфинкеля, проф. Швандара. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 718с.

21. Экономика предприятия: Учебное пособие / Под общ. ред. д.э.н., проф. Л.Г.Мельника. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2002. – 632с. [8с.]

Додаткова література

1. Грещак М.Г. та ін. Внутрішній економічний механізм підприємства: Навч. посібник / М.Г.Грещак, О.М.Гребешкова, О.С. Коцюба; за ред. М.Г.Грещака. – К.:КНЕУ, 2001. – 228с.
2. Грідчина М.В. Корпоративні фінанси / зарубіжний досвід і вітчизняна практика): Навч. посіб. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2002. – 232с.: іл. – Бібліогр.: с.225-229.
3. Гэлловэй Л. Операционный менеджмент. – СПб.: Питер, 2002. – 320с.: ил. – (Серия «Теория и практика менеджмента»).
4. Іванова І.В. менеджмент підприємства. Практикум: Навчальний посібник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 247с.
5. Кашин В.А. Управление финансами, или Как правильно распорядиться своими деньгами: Практическое пособие. – М.: Палеотип; Логос, 2003. – 176с.
6. Мардас А., Мардас О. Краткий курс практического менеджмента. – СПб.: Изд. Дом «Литера», 2002. –160с.: ил. («Искусство управлять»)
7. Медведев В.П. Основы менеджмента. – М.: ООО Издательско-Консалтинговая Компания «ДеКА», 2002. – 512с.
8. Осипова Л.В., Синяева И.М. Основы коммерческой деятельности: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 623с.
9. Тимошенко И.Н., Соснин А.С. Менеджер организации: Учеб. пособие для менеджера. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2002. – 350с.
10. Тэпман Л.Н. Риски в экономике: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. В.А.Швандара. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 380с.
11. Учебно-методическое пособие «Курс корпоративного менеджмента. Часть 1 – Управление изменениями. предвидение будущего» / Сост. Скударь Г.М., Панков В.А. – Краматорск: ДГМА:НКМЗ, 2000. – 73с.
12. Учебно-методическое пособие «Курс корпоративного менеджмента. Часть 2 – Управление развитием. Строительство будущего» / Сост. Скударь Г.М., Панков В.А. – Краматорск: ДГМА:НКМЗ, 2001. – 54с.
13. Учебно-методическое пособие «Курс корпоративного менеджмента. Часть 3 – Корпоративная культура. Система ценностей фирмы» / Сост. Скударь Г.М., Панков В.А. – Краматорск: ДГМА:НКМЗ, 2001. – 51с.
14. Экономика предприятия / В.Я.Хрипач, Г.З.Суша, Г.Н.Оноприенко; Под ред. В.Я.Хрипача. – 2-е изд. стереотипное. – Мн.: Экономпресс, 2001. – 464с.